

Masarykova univerzita
Pedagogická fakulta

Úvod do pedagogiky a základy
pedagogického myšlení
Podzim 2004
Kateřina Vlčková
Út. 17¹⁰

SEMINÁRNÍ PRÁCE

Téma: **Žák**

Pavel Šrámek
135561@mail.muni.cz
20.11.2004

Obsah práce:

- 1, Druhy inteligence
- 2, Identita
- 3, Nadaný žák
- 4, Vnější diferenciaci
- 5, Vnitřní diferenciaci
- 6, Romská minorita
- 7, Zahraniční zkušenosti

Druhy inteligence:

Výčet podle M. Gardnera

- 1, lingvistická (jazyková) inteligence
- 2, logicko-matematická
- 3, hudební
- 4, vizuálně prostorová
- 5, tělesná
- 6, sociální
- 7, osobní

Inteligence: Jde o záležitost danou geneticky ale rozvíjenou učením.

V období dospívání se radikálně mění kvalita myšlenkových operací- dospívající dovede vyvozovat soudy nejen z konkrétních věcí, ale i o tom co si nelze přímo představit. Vyvozuje soudy o soudech, myslí o myšlení.

Nové kvality myšlení lze vyjádřit takto (podle J. Langmeiera):

- Dospívající je schopen pracovat s obecnějšími, abstraktnějšími pojmy. Tvoření pojmů nezávisí na názorných předlohách, stačí symbolicky. Nyní chápe pojmy jako spravedlnost, pravda, právo
- Při řešení problémů se nespokojí s jedním řešením, ale uvažuje o alternativách
- Je schopen vytvářet domněnky, které nevycházejí z reality ale jsou pouze možné
- Je schopen používat logické operace nezávisle na obsahu soudu. Přemýšlí o myšlenkách- formálně abstraktní způsob myšlení -předpoklad pochopení látky mnoha vyučovacích předmětů.

Identita:

Podle koncepce lidského vývoje E. Eriksona je hlavním úkolem a tématem dospívajícího budování identity.

Dvě potřeby - odlišit se „být svůj“

- někam patřit být součástí toho co je důležité

Pro školu je důkladné porozumění procesů utváření identity žáků zcela zásadní. Poznávací procesy a identita jsou totiž vzájemně propojené. K pocitu bezpečí přispívají dobré vztahy s vrstevníky i vědomí že je žák pro někoho z dospělých důležitý. Určujícím racionálním procesem současnosti je podle řady autorů stále se urychlující individualizace a rozklad tradičních vazeb . Ústřední úkol dospívání- budování identity -je proto dnes ještě obtížnější.

Nadaný žák:

J. Konečný charakterizuje nadaného žáka na základě průzkumu našich psychologů takto

- žák svými znalostmi přesahuje stanovené předpoklady
- odpovídá rychle s jistotou
- snadno a rychle chápe nové učivo
- objevují se často tvořivé odpovědi

- žák se zajímá o další informace
- má potřebu své znalosti projevit a uplatnit

Jako vedlejší ukazatel autor ukazuje

- pozitivní vztah ke škole a k učitelům
- postavení žáka v malé sociální skupině třídy
- úroveň sebehodnocení

Podle J. S. Rezulliho má název nadaný žák dva druhy schopností
Školní nadání- přijmout a analyzovat informace
Tvořivá produktivita- schopnost vytvářet nové informace

Formy práce s nadanými žáky:

1, Vnější diferenciaci:

Jde o formy výuky v nichž jsou nadanější žáci oddělováni od ostatních.

Třídy s rozšířenou výukou jazyků, matematiky, hudební a tělesné výchovy.

Třídy A, B- žáci jsou rozděleni do tříd podle prospěchu.

Pracuje se podle shodných učebních plánů a osnov:

- Nadaní žáci- náročnější úlohy, produktivnější metody výuky
- Méně nadaní žáci- zvládnutí základního učiva

Přechod žáků ZŠ na víceletá gymnázia - velmi užívaná forma vnější diferenciaci.

Kritika: Snaha provádět diferenciaci žáků co nejpozději.

2, Vnitřní diferenciaci:

Práce žáků různého nadání pospolu. Odpovídající způsob rozvoje formy výuky:

- Práce ve skupinách
- Pomoc spolužákům přímo ve výuce nebo doučováním
- Domácí úkoly, soutěže a olympiády
- Volitelné předměty, zájmové kroužky

Kritika: V jednotné třídě si dítě zvyká na bezproblémové proplouvání, aniž by muselo vyvíjet zvýšené úsilí.

Očekává, že všechno ve škole je snadné- důsledky tohoto stavu mohou být později velmi nepříjemné.

Romská minorita:

Pokud se podle C. Nečase romské děti pravidelně a úspěšně nezúčastňují předškolní výchovy opoždují se v zvládnutí češtiny a tím i v celkovém intelektuálním vývoji.

Negativní důsledky:

- 14x častěji propadají a 5x častěji dostávají 2 nebo 3 stupeň z chování.
- 20x častěji převáděny do zvláštních škol.
- Povinnou školní docházku končí 30x častěji v nižších ročnících základních škol.
- Propadlíci se seskupují v 5 a 6 ročnících - tvoří skupiny - negativní vliv na ostatní žáky.
- Snaha o nápravu - Hnutí spolupracujících škol R. K. Holomek vidí důvody současné situace v několika skutečnostech:

- Nízká úroveň vzdělání romských rodičů (vzdělání není považováno za hodnotu).
- Děti nemají doma místo pro přípravu do školy.
- Děti mají často jazykový handicap (mluví romsky nebo slovensky)
- Učitelé nejsou dostatečně připraveni na výuku a vzdělání romských dětí.

Řešení - vzdělávat romské s ostatními dětmi a individuálně k nim přistupovat.

Pracovat s talentovanými dětmi už od 1 ročníku ZŠ.

Změna přípravy učitelů, osnov, myšlení romů i učitelů.

Usilovat o zlepšení komunikace s rodinou.

Romské děti by měli chodit 1 až 2 rok do mateřské školy před nástupem do 1 ročníku ZŠ (jazykový handicap).

Zahraníční zkušenosti:

V USA mají učitelé podobný problém s dětmi indiánského, afrického, latinskoamerického původu a imigranti.

M. Pasch americkým učitelům dává rady:

Budování sebeúcty - dejte žákům na vědomí že úsilí se cení.

- povzbuzujte důvěru v jejich schopnosti poznávejte jejich kulturu a tradice.
- vzory jedinců z téhož kulturního prostředí, zvládnutí učební látky
- zjistit dosavadní znalosti žáků.
- hodnotte žáky různými způsoby.
- získat zážitky a skutečnost při exkurzích.
- pracovat ve skupinách na smysluplných úkolech.

Další myšlenky: navažte a udržujte kontakt s rodinou

Použitá literatura:

Kalhous Z., Obst O. a kol. Školní didaktika. Praha :
Portál 2002 ISBN 30-7178-253-X